Miðvikudaginn 14. maí 1991.

Nr. 1/1991. **Félag íslenskra náttúrufræðinga**
(Viðar Már Matthíasson hrl.)
gegn
fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs
(Gunnlaugur Claessen hrl.),
Samtökum stundakennara við Háskóla Íslands
(Valborg Snævarr cand.jur.)
og Félagi háskólakennara
(enginn).

Frávísun að hluta. Frávísunarkröfu hafnað.

Dómur Félagsdóms.

Mál þetta dæma Kristjana Jónsdóttir, Björn Helgason, Ingibjörg Benediktsdóttir, Ragnar Halldór Hall og Þorsteinn A. Jónsson.

Mál þetta, sem tekið var til dóms eða úrskurðar þann 3. maí s.l., er höfðað fyrir Félagsdómi með stefnu þingfestri 12. febrúar 1991.

Stefnandi málsins er Félag íslenskra náttúrufræðinga, kt. 530169-4139, Lágmúla 7, Reykjavík.

Stefndu eru fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, kt. 550169-2829, Arnarhvoli, Reykjavík, Samtök stundakennara við Háskóla Íslands, kt. 480488-1569, Háskóla Íslands við Suðurgötu, Reykjavík, og Félag háskólakennara, kt. 570172-0699, Háskóla Íslands við Suðurgötu, Reykjavík.

Dómkröfur.

Dómkröfur stefnanda á hendur stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs eru þessar:

1. Að viðurkenndur verði réttur stefnanda til þess að gera kjarasamninga við stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs um kaup og kjör fyrir stundakennslu þeirra félagsmanna sinna, sem eru ríkisstarfsmenn og sinna slíkri kennslu við Háskóla Íslands.
2. Að viðurkennt verði með dómi Félagsdóms, að ákvæði kjarasamnings Félags háskólakennara, sem lúta að greiðslum fyrir stundakennslu, skuli, þar til annar kjarasamningur hefur verið gerður, gilda um stundakennslu þeirra félagsmanna stefnanda, sem eru ríkisstarfsmenn og sinna slíkri kennslu í Háskóla Íslands.
3. Að stefndi fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs verði dæmdur til að

greiða málskostnað samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands og að við ákvörðun á fjárhæð málskostnaðar verði tekið tillit til skyldu til að greiða virðisaukaskatt á málflutningsþóknun. Þá er þess krafist, að málskostnaður beri dráttarvexti samkvæmt III. kafla laga nr. 25/1987 að liðnum 15 dögum frá dómsuppsögu í málinu.

Á hendur stefndu Samtökum stundakennara og Félagi háskólakennara eru þær kröfur gerðar, að þessum félögum verði gert að þola dóm í málinu um stefnukröfurnar, svo farnar sem þær verða dæmdar í málinu.

Dómkröfur stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs eru þær aðallega, að málinu verði í heild sinni eða að hluta vísað frá Félagsdómi, enn fremur, að honum verði tildæmdur málskostnaður úr hendi stefnanda að mati réttarins.

Til vara er þess krafist, að stefndi fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs verði með eða án frávísunar að hluta sýknaður af öllum kröfum stefnanda og honum tildæmdur málskostnaður úr hendi stefnanda að mati réttarins.

Af hálfu stefnda Samtaka stundakennara við Háskóla Íslands er tölulið 1 í kröfugerð stefnanda mótmælt, eins og hann er fram settur. Tölulið 2 er ekki mótmælt. Af hálfu þessa stefnda er litið svo á, að tölulið 3 í kröfugerð stefnanda sé eingöngu beint gegn fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs.

Af hálfu stefnda Félags háskólakennara er fallist á þær kröfur, sem gerðar eru í málinu á hendur félaginu.

Þann 3. maí sl. fór fram munnlegur málflutningur um fram komna frávísunarkröfu stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, og er einungis sá þáttur málsins hér til umfjöllunar.

Auk kröfu um, að málinu verði í heild sinni eða að hluta vísað frá Félagsdómi, var af hálfu þessa stefnda gerð krafa um málskostnað í þessum þætti málsins. Af hálfu stefnanda voru þær kröfur gerðar, að frávísunarkröfu stefnda yrði hafnað, og krafist málskostnaðar stefnanda til handa, sem ákvarðaður verði sérstaklega í þessum þætti málsins.

Stefndu Samtök stundakennara við Háskóla Íslands og Félag háskólakennara hafa ekki látið þennan ágreining til sín taka.

Aðild.

Stefnandi gerir grein fyrir aðild málsins með eftirfarandi hætti:

Stefnandi kveður Félag íslenskra náttúrufræðinga (FÍN) vera eitt af aðildarfélögum Bandalags háskólamenntaðra ríkisstarfsmanna (BHMR). FÍN sé stéttarfélag í skilningi 3. tl. 5. gr. laga nr. 94/1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna, þ.e. fagstéttarfélag, og njóti réttinda sem slíkt.

Félag háskólakennara (FH) sé stofnanastéttarfélag, sbr. 2. tl. 5. gr. ofangreindra laga. Skilyrði til inngöngu í það félag séu skv. 3. gr. „laga" félagsins:

„1. Prófessorar, dósentar og lektorar við Háskóla Íslands.
2. Vísindalega menntaðir menn, er hafa aðalstarf sitt við háskólastofnun.
3. Starfsfólk við stjórnun Háskólans og stofnana hans, er hefur háskólapróf."

Stefnandi kveður FH hafa gert kröfur til þess, að félaginu verði játað fullt samningsumboð kennara við Háskóla Íslands, sem eru lausráðnir eða á tímakaupi, en hér sé um að ræða þá, sem nefndir eru stundakennarar og séu ekki þegar félagar í téðu félagi. Stefnandi kveður FH hafa fallið frá kröfum þessum í viðræðum við gerð síðustu kjarasamninga, enda fullnægi þessir stundakennarar ekki skilyrðum þeim, sem sett eru í „lögum" FH til aðildar að því.

Stefnandi kveður Samtök stundakennara í Háskóla Íslands (SSHÍ) ekki vera stéttarfélag í skilningi laga nr. 94/1986. Um sé að ræða skipulagsbundinn félagsskap, sem kosið hafi sér stjórn og sett sér „lög", en í 2. gr. þeirra „laga" segi, að tilgangur félagsins sé að vinna að hagsmunamálum stundakennara. Sé í því sambandi rétt að mati stefnanda að taka fram, að átt sé við aðra stundakennara en þá, sem fullnægi skilyrðum til aðildar að FH.

Stefndi fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs fari skv. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 94/1986 með fyrirsvar fyrir ríkissjóð við gerð og framkvæmd kjarasamninga.

Stefnandi kveður kröfugerð sína í máli þessu varða hagsmuni allra þeirra þriggja, sem stefnt sé. Þannig sé lagaskylda að stefna fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, sbr. tilvitnað ákvæði 3. gr. laganna um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Þá lúti kröfur stefnanda að því, að viðurkenndur verði réttur félagsins til samningsaðildar fyrir félagsmenn hans vegna tilgreindra starfa, en svo hagi til, að stefndi FH hafi einnig haft uppi kröfur um, að það félag hafi samningsrétt fyrir m.a. þennan hóp, en að vísu hafi verið fallið frá þess-

um kröfum síðar. Því leiði það að mati stefnanda af meginreglu 46. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 9. gr. laga nr. 54/1988, að nauðsynlegt sé að stefna FH til aðildar að máli þessu, enda verði það félag þá bundið við niðurstöðu dóms í málinu.

SSHÍ eigi hér einnig hagsmuna að gæta, bæði samkvæmt samþykktum sínum, auk þess sem þetta félag hafi margsinnis á liðnum árum haft uppi ákveðna afstöðu til þess, hvernig væri best háttað samningsaðild fyrir stundakennara, og tekið þátt í viðræðum við stjórnvöld um atriði, sem varða kjör þeirra, og reynt að hafa áhrif til betri vegar á reglur, sem samdar hafi verið um þau.

Málavextir.

Málavexti kveður stefnandi eftirfarandi. Þeir, sem sinni stundakennslu í Háskóla Íslands, skiptist í a.m.k. sjö flokka, þ.e.

1. Þá, sem eru félagsmenn í FH, svo og sérfræðinga við háskólastofnanir, en um laun þessara manna fari eftir ákvæðum kjarasamninga FH.
2. Stundakennara, sem eru fastráðnir sem stundakennarar með sérstökum samningum milli FH og fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs. Þeir, sem teljast til þessa hóps, eru einnig félagsmenn í FH.
3. Háskólamenntaða ríkisstarfsmenn, sem eru félagsmenn í öðrum aðildarfélögum BHMR en FH.
4. Aðra ríkisstarfsmenn en þá, sem eru félagar í aðildarfélögum BHMR, t.d. starfsmenn Þjóðhagsstofnunar eða starfsmenn ríkisbanka.
5. Ríkisstarfsmenn, sem sæta ákvörðun Kjaradóms um laun sín.
6. Atvinnurekendur eða launamenn á almennum vinnumarkaði.
7. Nemendur við Háskóla Íslands.

Stefnandi kveður kjör þessa hóps, sem tilgreindur er í tl. 2 hér að ofan, um margt svipuð kjörum þeirra, sem tilheyra hóp í tl. 1.

Kjör þeirra hópa, sem falla undir tl. 3-7, séu ákveðin einhliða af stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs á grundvelli svonefndra reglna, sem menntamálaráðherra hafi sett einhliða, oftast að undangengnum viðræðum við SSHÍ, en þar sé alls ekki um samningaviðræður að ræða, enda hafi því ævinlega verið hafnað af hálfu stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, að SSHÍ hafi rétt til að gera kjarasamninga fyrir þennan hóp manna. Telur stefnandi, að þessi skipan mála hafi viðgengist að einhverju marki í langan tíma, allt frá árinu 1982.

Stefnandi tekur fram í þessu sambandi, að FÍN hafi verið stofnað á árinu 1960, en hafði þá í sex ár verið starfandi sem hagsmunafélag. FÍN hafi verið aðili að gerð sérkjarasamninga fyrir hönd félagsmanna sinna allt frá árinu 1974. Það sé fyrst nú á allra síðustu árum, sem félaginu berist vitneskja og kvartanir frá félagsmönnum sínum um mikinn launamun þeirra, sem sinna stundakennslu. Stafi þetta af því, að áður fyrr hafi stundakennslu á sviði náttúruvísinda við Háskóla Íslands einkum verið sinnt af sérfræðingum, sem starfað hafi við stofnanir, sem tengdust Háskóla Íslands, og hafi þeir tekið sömu laun og félagsmenn FH, þrátt fyrir það, að þeir væru í öðrum félögum, t.d. FÍN.

Síðar hafi það gerst í kringum 1980, að tekin hafi verið upp kennsla í mörgum undirgreinum náttúrufræði og stundakennsla sérfræðinga hafi verið aukin verulega, jafnframt því, sem forræði Háskólans til ákvörðunar á greiðslu launa fyrir stundakennara hafi horfið til launaskrifstofu ríkisins og það leitt til þess, að farið var að framkvæma launagreiðslur í mun meira mæli en tíðkast hafi á grundvelli einhliða ákvarðana fjármálaráðuneytis. Þær ákvarðanir hafi, eins og áður greinir, byggst á reglum, sem svo hafi verið nefndar og settar hafi verið af menntamálaráðuneyti.

Stefnandi kveður gildistíma þessara svonefndu reglna misjafnlega langan, en nú séu í gildi reglur frá 10. janúar 1991, sem samkvæmt efni sínu skuli gilda frá upphafi vormisseris 1991, en eigi að endurskoða við upphaf haustmisseris s.á., án þess að tilgreint sé, að þær falli þá úr gildi. Hinar svonefndu reglur hafi aldrei verið birtar, hvorki í B-deild Stjórnartíðinda né í Lögbirtingablaði, og eigi „reglur" þessar eða setning þeirra sér ekki neina lagastoð.

Margir félagsmanna í FÍN, sem teljist til hóps þess, er tilgreindur sé í tl. 3 hér að ofan, sinni stundakennslu við Háskóla Íslands. Séu laun þeirra ákveðin einhliða af stefnda fjármálaráðherra.

Fjármálaráðherra hafi hafnað ítrekuðum kröfum stefnanda um, að félagið fái að gera kjarasamninga um stundakennslu fyrir þessa félagsmenn sína, eins og um önnum kjaraatriði þeirra, og hafi ekki verið bent á neinn annan aðila, sem væri bær til að gera kjarasamninga fyrir hönd þessara félagsmanna í FÍN.

Stefnandi kveður kröfur sínar í málinu skv. 1. tl. vera þær, að viðurkenndur verði með dómi Félagsdóms réttur félagsins til þess að gera kjarasamning f.h. þessa hóps félagsmanna sinna um kaup

þeirra og kjör fyrir stundakennslu. Séu félagsmenn þessir u.þ.b. 100-110, og sé hluti þeirra tilgreindur í úrtaksathugun þeirri, sem sé á dskj. 5, sem er yfirlit yfir kjör stundakennara í FÍN, sem kenndu við Háskóla Íslands veturinn 1989-90.

Kjör þeirra stundakennara, sem tilgreindir eru undir tl. 3-7 hér að framan og ákvörðuð eru einhliða af fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, séu allt önnur og miklu lakari en hópanna í tl. 1 og 2, þótt um sé að ræða nákvæmlega sömu störf, menntun og starfsreynslu geti verið nákvæmlega hin sama, svo og nemendafjöldi.

BHMR hafi gert athugun á því í september 1990, hver væri munur á kjörum margra þeirra, sem eru félagsmenn í FÍN og eru ríkisstarfsmenn og sinna stundakennslu við Háskóla Íslands og teljast til hóps 3 hér að ofan, og þeirra, sem teljast til hóps 1, þ.e. þeirra, sem taki laun samkvæmt kjarasamningi FH. Þeir, sem teljast til hóps 1, og reyndar þeir, sem teljast til hóps í tl. 2, fái stundakennslu greidda sem yfirvinnu. Félagsmenn í FÍN séu einnig ríkisstarfsmenn og sinni aðalstarfi sínu í dagvinnu, en fái stundakennslu við Háskóla Íslands samt sem áður ekki greidda sem yfirvinnu, þó að um sama vinnuveitanda sé að ræða í öllum tilvikum, þ.e. ríkið. Laun þessa hóps eigi einnig að greiðast sem yfirvinna, til þess að sama regla gildi um þá og þá, sem teljast til hóps 1. Laun félagsmanna FÍN, sem hér um ræðir, þurfi að hækka um 72%, til þess að jafnræði verði komið á í launum þessara tveggja hópa. Sé þetta niðurstaða framangreindrar athugunar BHMR, sem tekið hafi til vetrarins 1989-1990. Allar sömu aðstæður eigi við nú, og því sé sami mismunur kjara við lýði ennþá.

Vegna þessarar mismununar hafi einstaka félagsmenn horfið frá stundakennslu, a.m.k. tímabundið, og hafi slíkt leitt til mikils ófremdarástands í Háskóla Íslands.

Innan BHMR hafi á síðari hluta árs 1990 verið sett á stofn sérstakt kjararáð stundakennara innan aðildarfélaga sambandsins í þeim tilgangi að tryggja stundakennurum eðlileg kjör. Hafi kjararáð stundakennara farið fram á viðræður við stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, en þeirri beiðni hafi ekki verið sinnt.

Stefnandi kveður einn kjarasamning vera í gildi, sem hafi að geyma ákvæði um stundakennslu, en það sé kjarasamningur FH við fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs. Þessi kjarasamningur sé að stofni til með gildistíma frá 1. febrúar 1987 til 31. desember 1988, en hafi

verið framlengdur með breytingum og viðaukum, nú síðast með kjarasamningi, sem gerður var þann 28. desember 1990, er gildi til 31. ágúst 1991.

Einsýnt sé, að ákvæði þessa kjarasamnings um greiðslur fyrir stundakennslu eigi að gilda einnig fyrir þá, sem ekki séu félagsmenn í FH, a.m.k. þar til annar kjarasamningur sé gerður, sem taki til þeirra. Að mati stefnanda sé óhjákvæmilegt að fá dóm um gildi kjarasamnings FH að þessu leyti.

Af hálfu stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs er ekki gerð athugasemd við málavaxtalýsingu stefnanda, en tekið fram, að þeir félagsmenn í FÍN, sem tilgreindir séu á dskj. nr. 5, sem er yfirlit yfir kjör stundakennara í FÍN, sem kenndu við Háskóla Íslands veturinn 1989-1990 og kröfugerð stefnanda taki til, hafi að tveimur undanskildum ekki ráðið sig til stundakennslu í Háskóla Íslands, eftir að stundakennslu þeirra lauk á sl. vori. Ágreiningur aðila nái því ekki til þeirra.

Jafnframt er tekið fram, að sá hópur manna, sem sameiginlega séu nefndir stundakennarar við Háskóla Íslands, sé stór og sundurleitur. Komi þar margt til, svo sem það, að stundakennsla sé í sumum tilvikum aðalstarf viðkomandi eða hluti aðalstarfs hans. Stundakennsla við H.Í. geti í öðrum tilvikum verið algjört aukastarf. Hér sé í raun um nokkra ólíka hópa að ræða.

Málsástæður og lagarök.

Varðandi fyrri lið kröfugerðar í málinu byggir stefnandi á því, að sem stéttarfélag hafi stefnandi samkvæmt l. nr. 94/1986 rétt til þess að semja um kaup og kjör félagsmanna sinna. Hafi réttur þessi ekki verið vefengdur í sjálfu sér. Stefndi, fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs, hafi þó neitað að gera kjarasamning við stefnanda vegna þeirra félagsmanna, sem séu ríkisstarfsmenn og sinni stundakennslu til viðbótar aðalstarfi sínu. Sé þessu eins farið með önnur aðildarfélög BHMR að FH frátöldu.

Enginn aðili semji um kaup og kjör þessa fólks, en þau séu ákveðin einhliða af stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs á grundvelli svonefndra reglna, settum einhliða af menntamálaráðuneyti. Að mati stefnanda skorti hinar svonefndu reglur með öllu lagastoð og verði því ekki beitt, ef settar lagareglur leiði til annarrar niðurstöðu.

Af hálfu stefnanda er því haldið fram, að FÍN sé fagfélag, og

bent er á, að félagið hafi notið réttar, sem um sé rætt í 2. mgr. 4. gr. laga nr. 94/1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Af þeim ástæðum telji stefnandi, að félagið eitt eigi rétt til samningsgerðar fyrir félagsmenn sína, sem sinni stundakennslu í Háskóla Íslands, sbr. 1. mgr. 6. gr. sömu laga, sbr. og 3. tl. 5. gr. laganna. Stefnandi kveður engin lagaákvæði til, sem veiti stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs rétt til að þvinga fram aðra skipan mála, enda geri 1. mgr. 4. gr. laga nr. 94/1986 ótvírætt ráð fyrir því sem grundvallarreglu, að stéttarfélög samkvæmt lögunum semji um kaup og kjör félagsmanna sinna. Til að koma á annarri skipan þurfi óhjákvæmilega að vera fyrir hendi lagaheimild, en henni sé ekki til að dreifa í þessu tilviki.

Varðandi síðari kröfulið bendir stefnandi á, að sé litið til þeirrar staðreyndar, að til sé gildandi kjarasamningur, þ.e. kjarasamningur Félags háskólamanna, sem m.a. hafi að geyma fyrirmæli um greiðslu fyrir stundakennslu, eigi sá kjarasamningur að gilda og marka lágmarkskjör fyrir alla þá, sem sinni stundakennslu, óháð félagsaðild þeirra, allt þar til aðrir kjarasamningar kunni að vera gerðir fyrir þeirra hönd.

Andspænis gildandi kjarasamningi telji stefnandi, að það leiði af 1. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launþega og skyldutryggingu lífeyrisréttinda og af meginreglunni í 7. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur, að einhliða ákvörðun stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs á grundvelli svonefndra reglna, út gefinna af menntamálaráðherra, sé ólögmæt. Því telji stefnandi, að gildi kjarasamnings FH verði ekki skert með téðum „reglum" menntamálaráðherra og ákvörðun stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs á grundvelli þeirra.

Kröfu um frávísun málsins í heild sinni byggir stefndi fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs á því, að félagsmenn í FÍN, sem eru ríkisstarfsmenn við stofnanir utan H.Í., sinni ekki stundakennslu við H.Í. að undanskildum örfáum einstaklingum. Eftir því sem næst verði komist, hafi verið um að ræða 9 einstaklinga á haustmisseri 1990 og 5 einstaklinga á vormisseri 1991. Orðalag í stefnukröfum um félagsmenn í FÍN, sem eru ríkisstarfsmenn og „sinna slíkri kennslu í H.Í.", sé því á mörkum þess að fá staðist og síst af öllu, þegar nafnalisti á dskj. nr. 5 sé virtur. Þessi hluti FÍN uppfylli ekki skilyrði 5. gr. laga nr. 94/1986, sem sýnist byggt á í stefnu, til þess

að félagið geti nú komið fram í nýju hlutverki og átt rétt til að gera kjarasamning fyrir aukastörf þessara einstaklinga.

Krafa um frávísun á 2. kröfulið sérstaklega byggist á því, að úrlausnarefnið heyri ekki undir Félagsdóm. Ekki fáist séð, að neitt ákvæði 26. gr. laga nr. 94/1986 taki til þess. Eins og mál þetta beri að, megi ráða, að BHMR hafi verið sömu skoðunar, sbr. dskj. nr. 49 og 50, sem eru annars vegar drög að bréfi til forseta Félagsdóms og hins vegar bréf fjármálaráðuneytisins til lögmanns stefnanda. Drög að bréfi til Félagsdóms á dskj. nr. 49 hafi verið afhent fulltrúa fjármálaráðuneytis á skrifstofu lögmanns BHMR með tilmælum um, að skrifað yrði undir. Bréf á dskj. nr. 50 feli í sér svar fjármálaráðuneytis.

Krafa um frávísun á þesum kröfulið byggist enn fremur á því, að sú krafa stefnanda sé vanreifuð. Með öllu sé óljóst, hvaða „ákvæði kjarasamnings FH, sem lúta að greiðslum fyrir stundakennslu", átt sé við í kröfugerðinni. Umfjöllun um þennan kröfulið sé örstutt og óljós. Beri því að vísa þessum kröfulið frá dómi einnig af þeirri ástæðu.

Af hálfu stefnanda er mótmælt framkomnum sjónarmiðum stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs varðandi frávísunarkröfu.

Í munnlegum málflutningi reisti stefnandi mótmæli sín við kröfu stefnda um frávísun málsins í heild m.a. á því, að FÍN sé stéttarfélag í skilningi laga nr. 94/1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Hafi félagið, fyrir setningu fyrrgreindra laga, haft rétt til þess að gera kjarasamninga f.h. félagsmanna sinna, sbr. 2. mgr. 4. gr. lagann. Samkvæmt 1. mgr. umræddrar 4. gr. fari stefnandi því með fyrirsvar félagsmanna sinna við gerð kjarasamninga. Ekki sé samkvæmt greininni gerður áskilnaður um, að fjöldi félagsmanna þurfi að ná ákveðnu lágmarki, til þess að stefnandi geti beitt þessum rétti sínum.

Stefnandi heldur því fram varðandi fyrsta kröfulið, að í efni bréfsins á dskj. nr. 50 felist málflutningsyfirlýsing, sem sé skuldbindandi fyrir stefnda um, að málið eigi undir Félagsdóm samkvæmt 1. tl. 1. mgr. 26. gr. laga nr. 94/1986.

Mótmæli sín við kröfu stefnda um frávísun á 2. kröfulið byggir stefnandi á því, að kröfugerð hans í málinu byggist á 3. tl. 26. gr. laga nr. 94/1986. Telji stefnandi ágreining málsaðila falla beint undir gildi kjarasamninga samkvæmt greininni, þar sem deilt sé um

það, hvort kjarasamningur FH eigi að gilda um og marka lágmarkskjör fyrir alla þá, sem sinna stundakennslu, óháð félagsaðild þeirra, allt þar til aðrir kjarasamningar kunni að verða gerðir fyrir þeirra hönd. Vísar stefnandi í þessu sambandi til 1. gr. laga nr. 55/1980.

Niðurstaða.

Um samningsrétt félagsmanna aðildarfélaga Bandalags háskólamanna eru nú í gildi ákvæði laga nr. 94/1986. Í 26. gr. þeirra er mælt fyrir um, að Félagsdómur skuli dæma um nokkur ágreiningsefni milli aðila að kjarasamningum þeim, sem lögin taka til. Sú lagagrein er svohljóðandi:

Félagsdómur dæmir í málum, sem rísa á milli samningsaðila um:

1. Samningsaðild einstakra stéttarfélaga og til hvaða starfsmanna samningsaðild þeirra nær,
2. lögmæti boðaðra eða þegar hafinna vinnustöðvana,
3. ágreining um skilning á kjarasamningi eða gildi hans,
4. hverjir falli undir ákvæði 29. gr. laga nr. 38/1954,
5. **hverjir falli undir 3.-6. tölul. 19. gr. þessara laga.**
6. önnur atriði, sem aðilar hafa samið um að leggja fyrir dóminn, enda séu að minnsta kosti þrír af dómendunum því meðmæltir.

Félagsdómur dæmir og um ágreining um félagsaðild þeirra, sem undir lög þessi falla, hvort sem ágreiningurinn er milli samningsaðila, stéttarfélaga eða einstakra starfsmanna og stéttarfélaga. Félagsdómi er heimilt að dæma í máli um atriði, sem tilgreind eru í 1. mgr., sem ágreiningur er um milli fjármálaráðherra eða sveitarfélags annars vegar og hins vegar einstakra starfsmanna eða starfsmannahópa, sem ekki falla undir 5. gr. þessara laga né lög nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur, enda sé um það samkomulag milli aðila og að minnsta kosti þrír af dómendunum séu því meðmæltir.

Félagsdómur er sérdómstóll, og eru ofangreind ákvæði 26. gr. um dómsvald hans fortakslaus. Verður ekki ráðið af orðum greinarinnar eða forsögu hennar, að henni hafi verið ætlað að taka til annarra ágreiningsefna en þar greinir.

Ekki er um það deilt í málinu, að stefndi fjármálaráðherra ákveður kjör þeirra launþega, sem eru stundakennarar við Háskóla Íslands og ekki eru félagsmenn í Félagi háskólakennara. Krafa stefnanda um, að viðurkenndur verði réttur stefnanda til þess að

gera kjarasamninga við stefnda fjármálaráðherra um kaup og kjör fyrir stundakennslu þeirra félagsmanna sinna, sem eru ríkisstarfsmenn og sinna slíkri kennslu við Háskóla Íslands, eru réttilega lögð fyrir Félagsdóm samkvæmt 1. tölulið 1. mgr. 26. gr. laga nr. 94/1986, og er krafa stefnda um frávísun þessa kröfuliðar því ekki tekin til greina.

Stefnandi kveður kröfu sína um, að viðurkennt verði, að ákvæði kjarasamnings Félags háskólakennara, sem lúta að greiðslum fyrir stundakennslu, skuli, þar til annar kjarasamningur hefur verið gerður, gilda um stundakennslu þeirra félagsmanna stefnanda, sem eru ríkisstarfsmenn og sinni slíkri kennslu í Háskóla Íslands, vera lagða fyrir Félagsdóm samkvæmt 3. tölulið 26. gr. laga nr. 94/1986. Stefnandi er ekki aðili að umræddum kjarasamningi og getur því hvorki orðið aðili dómsmáls fyrir Félagsdómi um skilning á honum né um gildi hans. Ber því að vísa þessum kröfulið sjálfkrafa frá dóminum.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður í þessum þætti málsins falli niður.

Dómsorð:

Kröfu stefnda fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs um, að vísað verði frá dómi þeim kröfulið stefnanda, Félags íslenskra náttúrufræðinga, er lýtur að viðurkenningu á rétti stefnanda til þess að gera kjarasamninga við stefnda fjármálaráðherra um kaup og kjör fyrir stundakennslu þeirra félagsmanna sinna, sem eru ríkisstarfsmenn og sinna slíkri kennslu við Háskóla Íslands, er hafnað.

Kröfu stefnanda um, að viðurkennt verði, að ákvæði kjarasamnings Félags háskólakennara, sem lúta að greiðslum fyrir stundakennslu, skuli, þar til annar kjarasamningur hefur verið gerður, gilda um stundakennslu þeirra félagsmanna stefnanda, sem eru ríkistarfsmenn og sinni slíkri kennslu í Háskóla Íslands, er vísað frá dómi.

Málskostnaður fellur niður.

27-13